

Bruksela, 29 listopada 2022 r.
(OR. en)

15269/22

SOC 652

NOTA

Od: Prezydencja
Do: Delegacje

Dotyczy: Rola polityki rodzinnej w kontekście zmian demograficznych w UE
– Nota orientacyjna prezydencji

W związku z debatą, która odbędzie się podczas obiadu w trakcie posiedzenia Rady EPSCO w dniu 8 grudnia 2022 r., delegacje otrzymują w załączeniu notę orientacyjną prezydencji na powyższy temat.

Rada EPSCO (zatrudnienie i sprawy społeczne)

Punkt do omówienia podczas obiadu – Rola polityki rodzinnej w kontekście zmian demograficznych w UE

Rodziny są podstawowymi elementami składowymi społeczeństwa, a ich dobrostan ma decydujący wpływ na ogólny klimat społeczny. Wspieranie rodzin ma zatem zasadnicze znaczenie dla rozwoju społeczeństwa. Zmiany w społeczeństwie powodują zwiększenie różnorodności życia rodzinnego. Najważniejsze zmiany to m.in.: wzrost współczynnika rozwodów oraz większa liczba dzieci urodzonych w związkach nieformalnych i w monoparentalnych gospodarstwach domowych. Zmienia się również podział obowiązków między rodzicami. Wszystko to sprawia, że przed państwami stoją wysokie wymagania, jeśli chodzi o inkluzywne polityki rodzinne.

Chociaż polityka rodzinna nie należy do kompetencji unijnych, UE pozytywnie oddziałuje na rodziny za pomocą wielu środków ustawodawczych i nieustawodawczych. Można tu wymienić na przykład strategię UE na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025, strategię UE na rzecz praw dziecka oraz zalecenie Rady w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci. W niedawno opublikowanej europejskiej strategii w dziedzinie opieki podkreślono, jak ważne są wysokiej jakości, przystępne cenowo i dostępne usługi opieki oraz wsparcie opiekunów formalnych i nieformalnych. Dyrektywa w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym oraz dyrektywa w sprawie przejrzystych i przewidywalnych warunków pracy mają na celu ułatwienie godzenia życia rodzinnego i zawodowego poprzez zwiększenie przewidywalności pracy, promowanie bardziej elastycznej organizacji pracy oraz wzmocnienie zachęt dla ojców, by bardziej angażowali się w opiekę. Fundusze polityki spójności i krajowe plany odbudowy w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności odgrywają ważną rolę, np. w zakresie tworzenia placówek opieki nad dziećmi lub zapewniania wsparcia na rzecz usług społecznych i opieki społecznej.

W wielu państwach członkowskich obserwuje się długotrwały spadek dzietności i wydłużanie się średniego trwania życia, a co za tym idzie – starzenie się społeczeństwa i zmianę struktury wiekowej ludności. W 2018 r. oczekiwana długość życia w chwili urodzenia wynosiła 78,2 lat w przypadku mężczyzn i 83,7 lat w przypadku kobiet. Przewiduje się, że ta tendencja utrzyma się, a mężczyźni urodzeni w 2070 r. dożyją średnio 86 lat, natomiast kobiety urodzone w tym samym roku – 90 lat. Do 2070 r. odsetek osób w wieku 65+ będzie wynosić 30,3% ludności (20,3% w 2019 r.), a osoby w wieku 80+ będą stanowić 13,2% ludności (5,8% w 2019 r.). Oznacza to większe obciążenie dla systemów ochrony socjalnej, w tym w odniesieniu do emerytur, opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, co będzie miało wpływ na finansowanie i adekwatność świadczeń, jak i na zapotrzebowanie na pracowników opieki. Malejąca liczba osób w wieku produkcyjnym sprawia, że kluczowe znaczenie ma wykorzystanie potencjału wszystkich pokoleń i promowanie ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

W tym kontekście środki na rzecz równowagi między życiem zawodowym a prywatnym i wsparcie usług opieki nad dziećmi, a także różne formy wsparcia finansowego oraz system podatkowy i system świadczeń, które nie zniechęcają drugich żywicieli rodziny w gospodarstwie domowym do podejmowania pracy, mogą mieć pozytywny wpływ na decyzję o założeniu rodziny i o liczbie planowanych dzieci. W państwach członkowskich obowiązują różne środki służące uznaniu wartości, jaką mają wychowywanie dzieci i opieka nad nimi (na przykład zaliczanie okresów opieki do emerytur lub oferowanie dodatków z tytułu wychowania dzieci), a także dyskutowana jest kwestia uznawania różnych form partnerstwa i solidarności międzypokoleniowej w ramach systemów emerytalnych.

W związku z powyższym ministrowie są proszeni o odpowiedź na następujące pytania:

Jakie konkretne środki uważają Państwo za mające kluczowe znaczenie dla decyzji rodzin o posiadaniu dziecka i planowaniu rodziny lub o posiadaniu dwojga lub większej liczby dzieci? Czy skupiają się Państwo na rodzinach w ogóle czy też mają Państwo ukierunkowane środki przeznaczone dla rodzin młodych, rodzin z trojgiem lub większą liczbą dzieci itp.?